

PRAVNI vjesnik

Tromjesečni glasnik za pravne i društveno-humanističke znanosti
Pravnoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku

Vierteljahresschrift für Rechts - und Sozialwissenschaften
der Fakultät für Rechtswissenschaften der Universität
J. J. Strossmayer in Osijek

Journal trimestriel des sciences juridiques et sociales
Faculté de droit, Université J. J. Strossmayer à Ossiek

Quarterly Journal of Law and Social Sciences of the
Faculty of Law, J. J. Strossmayer University in Osijek

23 - 2007 - 1-2 - Osijek

UDK 341.222(497.5:497.4)
Pregledni znanstveni rad

**NIVES MAZUR, dipl. iur., doktorant i asistent Pravnog fakulteta u Osijeku i
BILJANA ČINČURAK, dipl. iur.**

MEĐUNARODNOPRAVNA ANALIZA RAZGRANIČENJA REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SLOVENIJE U PIRANSKOM ZALJEVU

Raspadom bivše Jugoslavije 1991. godine Republika Hrvatska naslijedila je nekoliko neriješenih graničnih sporova s nekadašnjim susjednim republikama, od kojih se najslobenijim pokazao spor oko utvrđivanja kopnene i morske granice s Republikom Slovenijom u području Piranskoga zaljeva. Iako su mjerodavna međunarodnopravna pravila glede razgraničenja morskih prostora i titulusa obalnih država nad pripadajućim dijelovima mora jasna, Republika Hrvatska i Republika Slovenija u posljednjih 16 godina nisu uspjele postići kompromis oko izbora najpravičnije metode razgraničenja. Kroz prikaz relevantnih međunarodnopravnih i unutarnjopravnih odredaba autorice u radu analiziraju problematiku razgraničenja teritorijalnoga mora obalnih država kojima obale leže sučelice ili lateralno, hrvatske i slovenske zahijeve glede razgraničenja Piranskoga zaljeva i nadležnost mjerodavnih međunarodnih pravosudnih tijela, te u konačnici, upućuju na moguća rješenja ovoga složenog graničnog spora. Spor je pokazao kako geografske, političke, povijesne, gospodarske i druge značajke svaki slučaj razgraničenja čine jedinstvenim i kako u pletori dispozitivnih pravnih pravila o razgraničenju morskih prostora nije uvijek jednostavno odabrati najprikladnije rješenje.

Ključne riječi: Piranski zaljev, Republika Hrvatska, Republika Slovenija, međunarodno pravo mora, državna granica na moru, crta evidistance

I. UVOD

Složeno pitanje razgraničenja Piranskoga zaljeva, dijela Jadranskoga mora koji u geografskom smislu povezuje Republiku Hrvatsku i Republiku Sloveniju, kontroverza je koja već 16 godina narušava odnose dviju država. Naime, raspadom Jugoslavije 1991. godine države sljednice naslijedile su i niz neriješenih graničnih pitanja, od kojih su za Republiku Hrvatsku od krucijalne važnosti neu-

tvrdene granice na moru s Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Slovenijom. Za razliku od delimitacije kopnenih prostora, precizna lateralna delimitacija morskih prostora nekadašnjih republika bivše Jugoslavije nikada nije bila provedena, što se za Republiku Hrvatsku nakon njena stjecanja neovisnosti pokazalo kao dugoročni problem pri normalizaciji bilateralnih odnosa sa susjednim državama slijednicama. Kod teritorijalnoga razgraničenja pojedinih saveznih jedinica pri-

mijenjeno je pomoćno načelo za utvrđivanje međudržavnih granica: *uti possidetis*, po kojemu su granice novih država postale granice dotadašnjih republika u trenutku raspada bivše Jugoslavije, no, ono iz gore navedenih razloga nije imalo većega značaja pri utvrđivanju morskih granica.

Iako u odnosu na svaku od bivših jugoslavenskih republika s kojima Republika Hrvatska graniči postoji nekakav granični spor, najveći i najznačajniji je onaj s Republikom Slovenijom oko preciznoga uređenja danas sporne kopnene i morske granice u području Piranskoga zaljeva. Navedeni problem vremenom je evoluirao u složeni spor ne samo od pravnoga, već i političkoga značaja, koji u znatnoj mjeri determinira međusobne odnose dviju država. Obje strane u sporu polaze pravo na pojedine dijelove kopnenoga područnog područja i njima pripadajuće dijelove mora, no zbog znatnoga nesuglasja u zahtjevima, do sada nije postignuto kompromisno rješenje.

Iako je riječ o složenom pitanju vezanom uz jedan od bitnih elemenata postojanja svake države: državni teritorij, pravna rješenja postoje i ona se elaboriraju u ovome radu kroz prikaz mjerodavnih međunarodnopravnih odredaba.

Postojanje točno utvrđenih granica predviđet je stabilnih međudržavnih odnosa, a regulirana granica s Republikom Slovenijom važna je i zbog toga što je ona od 2004. godine ujedno i granica Republike Hrvatske s Europskom unijom.

II. O DRŽAVNOJ GRANICI NA MORU OPĆENITO

Državnu granicu obično definiramo kao "crtu koja označava gdje prestaje državno područje jedne i počinje državno područje druge države". Unatoč navedenom, često se ističe i kako "granica zapravo nije crta, nego ploha nepravilna oblika koja omeđuje samu

površinu tla, zračni prostor i podzemlje koji su sastavni dio državnoga područja".² Neovisno percipiramo li granicu kao crtu ili plohu, neupitno je da ona omeđuje područje isključive državne nadležnosti i time ga odvaja od područja koje se nalazi pod suverenostu drugog države.

Granična crta može biti određena nekim prirodnim oblikom tla, poput vodenoga toka, jezera ili planine, i u tom smislu govorimo o **prirodnoj granici**, ili pak određena ugovorom između susjednih država, što predstavlja **ugovornu ili konvencionalnu granicu**. No, iako načini povlačenja granice mogu biti različiti, danas su sve granice među državama određene međunarodnim ugovorom ili su običajnim putem prihvaćene kao granične crte između dviju susjednih država.³

Kao što postoji državna granica na kopnu, tako i svaka obalna država ima svoju granicu na moru. Granice na moru omeđuju i razgraničuju pojedine dijelove i pojaseve mora, morskoga dna i podzemlja različitoga pravnog statusa. Zbog iznimne gospodarske i geopolitičke uloge ovoga prostora, obalne države stoljećima su nastojale zahvatiti što veća područja mora i podmorja ispred svojih obala. Vremenom su ove tendencije izjedrnile dvije vrste pravnih režima na moru: one u kojima obalna država ima punu suverenost (unutarnje morske vode, teritorijalno more i arhipelaške vode arhipelaških država) te one u kojima raspolaže određenim suverenim pravima (vanjski pojas, epikontinentalni pojas i isključivi gospodarski pojas). Izuzetno ovih prostora, postoje također i dijelovi mora, morskoga dna i podzemlja izvan granica nacionalne jurisdikcije, a čine ga otvoreno more i Zona. Unutarnje morske vode, teritorijalno more i epikontinentalni pojas pripadaju obalnoj državi *ipso facto*, činjenicom što je obalna, dok ostale pravne režime na moru treba proglasiti.

² Andrassy, Juraj, Bakotić, Božidar, Vuksan, Budisavljević, Međunarodno pravo I, Školska knjiga, Zagreb, 1998, str. 154.

³ *Ibid.*, str. 155.

Državna granica na moru završava na vanjskoj granici teritorijalnoga mora, što je po Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine maksimalno 12 morskih milja, mjereno od polaznih crta (crta niske vode uzduž obale ili ravnih polaznih crta).⁴ Kako je riječ o dijelu mora nad kojim obalna država ima punu suverenost, suverenost obalne države proteže se i na zračni prostor iznad teritorijalnoga mora i na njegovo dno i podzemlje.⁵ Zračni prostor i podmorje su, baš poput zračnoga prostora i podzemlja kopnenoga dijela države, akcesoriji državnoga područja i nije ih moguće otuditi bez otuđenja obale, tj. kopnenoga područja.

Povlačenje granica na moru pravno je vrlo složeno, ali i politički osjetljivo pitanje. Do teškoća posebice dolazi ukoliko se sučelice ili lateralno (bočno) obalnoj državi nalazi druga država ili države, a morsko područje nije dovoljno široko da bi se njihovi morski pojasevi mogli prostirati u punoj mjeri. Piranski zaljev eklatantni je primjer ovakvoga složena razgraničenja, posebice stoga što u jednom dijelu Zaljeva Republika Hrvatska i Republika Slovenija leže sučelice, a u drugome lateralno.⁶ To je upravo i jedna od mnogih zemljopisnih situacija kada je riječ o zahtjevima za važnima razgraničenju obalnih država u teritorijalnom moru, a predstavlja najčešći tip razgraničenja koji je kombinacija dvaju osnovnih tipova situacije karakteristične za zaljeve unutar kojih države imaju zajedničku kopnenu granicu, ali dalje u zaljevu leže jedna nasuprot drugoj. Osnovni tipovi razgraničenja su gore spomenuti slučajevi razgraničenja između država koje leže lateralno jedna na drugu, gdje države dijele zajedničku granicu na kopnu na temelju koje

⁴ Vidi čl. 5., 6. i 7. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 9/2000. Sukladno navedenim odredbama, Republika Hrvatska je čl. 18. Pomorskog zakonika iz 2004. godine propisala da širina njenog teritorijalnoga mora iznosi 12 morskih milja. Pomorski zakonik Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 181/2004.

⁵ *Ibid.*, čl. 2. st. 2.

⁶ Vidi *infra*, str. 12-13.

se povlači i granica na moru, te slučaj gdje države leže sučelice, a dio mora koje ih dijeli nije dovoljno široko da bi bile u mogućnosti proglasiti maksimalnu dopuštenu širinu teritorijalnoga mora od 12 morskih milja.⁷

Za navedeno determiniranje crte odvajanja teritorijalnoga mora, ali i drugih morskih pojaseva susjednih država, koristi se termin "razgraničenje mora ili delimitacija" (eng. *delimitation of maritime boundaries*),⁸ a nužno ga je razlikovati od povlačenja granica između morskih pojaseva samo jedne države, za koje se koristi termin "povlačenje morskih granica ili morskih limita" (eng. *the drawing of maritime limits*).⁹

U međunarodnom pravu razgraničenje teritorijalnoga mora regulirano je ugovornim i općim običajnim pravom. Ugovorna pravila sadržana su u dvije konvencije: Konvenciji o teritorijalnom moru i vanjskome pojasu iz 1958. godine¹⁰ te u Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine.¹¹ Oba međunarodna dokumenta sadrže nomotetnički i sadržajno identične odredbe o razgraničenju teritorijalnoga mora država koje leže sučelice ili se nastavljaaju, a glase:

"Kada obale dviju država leže sučelice ili međusobno graniče, nijedna od tih dviju država nije ovlaštena, ako među njima nema suprotnog sporazuma, proširiti svoje teritorijalno more preko crte sredine, kojoj je svaka točka jednako udaljena od najbližih točaka polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnoga mora svake od tih dviju država. Ova se odredba, međutim, ne primjenjuje u slučajevima gdje je zbog povijesnog naslova ili dru-

⁷ Vidi: Turkalj, Kristijan, Piranski zaljev, Zagreb, Organizator, 2002., str. 25-26.

⁸ *Ibid.*, str. 15.

⁹ Konvencija o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 12/1994. Za Konvenciju je važno napomenuti da ne sadrži odredbe o dopuštenoj širini teritorijalnoga mora s obzirom na to da države na kodifikacijskoj konferenciji o tome nisu uspjele postići sporazum. Najveća dopuštena širina teritorijalnoga mora tako je definirana tek Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine.

¹⁰ Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (buj., 4).

gih posebnih okolnosti potrebno razgraničiti teritorijalna mora dviju država na drukčiji način¹¹.

Upravo zbog činjenice što je Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine preuzela izvornu odredbu iz 1958. godine, smatra se da je ona vremenom evoluirala u običajnu pravnu normu¹². Ovako definirana metoda razgraničenja naziva se **kombinirano pravilo ekvidistance - posebne okolnosti (eng. equidistance - special circumstances principle)**, a u praksi je prvi put primijenjena u presudi Međunarodnog suda pravde 2001. godine u slučaju *Bahrain v. Qatar*¹³. Slijedom ovoga pravila možemo razlikovati nekoliko faza utvrđivanja međudržavnih granice. Prvo sredstvo razgraničenja teritorijalnoga mora je *sporazum* između država kojima se obale dodiruju ili teže sučelice. U nedostatku takvoga sporazuma, države su ovlaštene protegnuti svoje teritorijalno more *do crte ekvidistance*¹⁴. Iako je zbog geografskih

specifičnosti i konfiguracije obale svako razgraničenje teritorijalnoga mora specifično i jedinstveno, ono u pravilu počinje povlačenjem privremene crte ekvidistance. Ponekad, međutim, postoje neke *posebne okolnosti*, poput neobičajene konfiguracije obale, postojanja priobalnih otoka i plovinih putova, ili pak prisvajanja morskog prostora na temelju povijesnoga zaljeva, uslijed kojih dolazi do potrebe usvajanja granične crte koja se razlikuje od crte ekvidistance. Cilj ovakvoga odstupanja postizanje je pravičnoga rješenja, jer striktno pridržavanje pravila crte ekvidistance može dovesti do nepravrednih rezultata¹⁵.

Osim navedenih metoda razgraničenja teritorijalnoga mora, kod lateralnoga razgraničenja, gdje se obale nastavljaju jedna na drugu, u praksi je moguće primijeniti i sljedeće metode: a) metodu po kojoj se granica na moru nastavlja na smjer kopnene granice; b) metodu gdje se granična crta povlači pod pravim kutom na onoj točki na kojoj kopnena granica izbija na obalu; c) metodu kod koje se granična crta povlači paralelom geografske širine ili meridijanom koji prolazi kroz točku izbijanja kopnene granice na obali; d) metodu gdje se crta razgraničenja povlači okomito na opći smjer obale i e) crtu ekvidistance¹⁶.

Raznolikost pravnih pravila o mogućim rješenjima razgraničenja morskog prostora ukazuju na delikatnost ovoga segmenta međunarodnoga prava i svojevrsna su potvrda polazne teze kako je svaki pojedinačni slučaj razgraničenja uistinu jedinstven.

11. ciklopedijski rječnik međunarodnog prava mora, Split, 1989., str. 58. Ona može biti striktna, pojednostavljena (simplificirana) i modificirana. Više o svakom tipu crte ekvidistance vidi u: Turkalj, Kristian, op. cit. (bilj. 7).

12. O pojmu posebnih okolnosti vidi u: Rudolf, Davornin, ibid., str. 296.

13. Više u: Rudolf, Davornin, Međunarodno pravo mora, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveno-aspektna komisija, Zagreb, 1985., str. 108-109; Degan, Vladimir-Đuro, Pravna načela o razgraničenju morskog prostora (temeljena na konvencijama i sudskoj praksi), Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998., str. 705-713.

III. GRANICE REPUBLIKE HRVATSKE

1. NASTANAK REPUBLIKE HRVATSKE I NJEZINE GRANICE

Jedno od temeljnih načela pri određivanju granica novonastalih država je ono o poštivanju postojećih međudržavnih granica. To se može dovesti u korelaciju s obvezom država stipuliranoj u Povelji Ujedinjenih naroda iz 1945. godine da se u svojim međunarodnim odnosima uzdržavaju od prijetnje silom ili uporabe sile koje su uperene protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti bilo koje države¹⁷. Nove granice utvrđuju se međudržavnim sporazumima, no ukoliko države ne postignu takav sporazum, kao osnova za rješavanje mogućih sporova o razgraničenju može poslužiti načelo općega međunarodnog prava - *uti possidetis*. Ono znači da "ukoliko između novih država slijednica nema drukčijega sporazuma, između tih teritorijalnih cjelina koje su stekle neovisnost, crta razgraničenja unutar države prethodniče, koja je bila na snazi na datom sukcesije država, postaje njihova državna granica prema međunarodnom pravu"¹⁸. Pravilo nije *ius cogens*, a najčešće se primjenjuje kod razgraničenja kopnenih prostora, dok je u slučaju morskih razgraničenja rječko¹⁹.

Republika Hrvatska i Republika Slovenija proglasile su svoju neovisnost 25. lipnja 1991. godine te pokrenule proces razgraničenja s republikama bivše Jugoslavije, kao i proces svoga međunarodnog priznanja²⁰. Bri-

junskim sporazumom od 7. srpnja 1991. godine obje države suspendirale su proglašenje svoje suverenosti za razdoblje od tri mjeseca, a istekom tromjesečnoga moratorija, 8. listopada 1991. godine, obje države odlukama svojih parlamenata raskidaju sve državno-pravne veze s bivšom Jugoslavijom i u smislu međunarodnoga prava postaju suverene države. Za njih je 8. listopada 1991. godine datum sukcesije država, što je potvrdila i Arbitražna komisija Konferencije o miru u Jugoslaviji u svom Mišljenju broj 11 od 16. srpnja 1993. godine²¹.

Prvi pravni akt Republike Hrvatske kojim je uređeno pitanje državne granice bila je **Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske iz 1991. godine**, čiji čl. 5. glasi: "Državne granice Republike Hrvatske su međunarodno priznate državne granice dosadašnje SFRJ u dijelu u kojem se odnose na Republiku Hrvatsku, te granice između Republike Hrvatske i Republike Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore u okviru dosadašnje SFRJ²². Iz navedene odredbe razvidno je kako je u slučaju razgraničenja Republike Hrvatske s nekadašnjim republikama bivše Jugoslavije primjenjeno načelo *uti possidetis*, a isto je potvrđeno i u Mišljenju br. 3 Arbitražne komisije Konferencije o miru u Jugoslaviji od 11. siječnja 1992. godine²³. Ono se međutim pokazalo oportunističkim samo pri utvrđivanju kopnenih granica, s obzirom na to da u bivšoj Jugoslaviji nije bilo provedeno razgraničenje morskog prostora nekadašnjih republika. Problem razgraničenja na moru s Republikom Slove-

17. Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostalnosti in neodvisnosti Republike Slovenije i Deklaracija ob neodvisnosti (Uradni list RS, št. 1/91-I).

21. O Mišljenju broj 11 vidi u: Degan, Đuro Vladimir, Hrvatska država u međunarodnoj zajednici: razvratnik njezine međunarodne pravne osobnosti tijekom povijesti, Načelni zavod Globus, Zagreb, 2002., str. 366.

22. Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske, loc. cit. (bilj. 20).

23. Tekst Mišljenja br. 3 u engleskom izvorniku vidi u: Ibler, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, Barbat, Zagreb, 2001., str. 551-552.

17. Čl. 2. st. 4. Povelje Ujedinjenih naroda, Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 15/1993. i 7/1994.

18. Degan, Vladimir Đuro, Međunarodno pravo, Drugo osuvremenjeno izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2006., str. 589.

19. Čl. Degan, Vladimir Đuro, Međunarodno pravo mora u miru i u oružanim sukobima, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2002., str. 257.

20. Toga dana Saobor Republike Hrvatske usvojio je Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske i Deklaraciju o proglašenju suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 31/1991.), a Skupština Republike Slovenije slične pravne akte koji u slovenskome izvorniku glase: Temeljna ustavna listina o samostalnosti in neodvisnosti Republike Slove-

nijom dodatno je potenciran spornom kopnenom granicom u području Piranskoga zaljeva, zbog čega je ovo područje vremenom postalo najsloženijim graničnim sporom Republike Hrvatske.

U Republici Hrvatskoj, sukladno Zakonu o nadzoru državne granice iz 2003. godine, poslove razgraničavanja i utvrđivanja državne granice, te pripreme za sklapanje međunarodnih ugovora o državnoj granici obavlja nadležno tijelo Vlade Republike Hrvatske za provođenje granične politike, zajedno s nadležnim tijelima susjednih država. Nadležno tijelo pri tome dobiva stručno-tehničku pomoć Ministarstva vanjskih poslova²⁴.

Poslove izmjere, označavanja, obnove i održavanja graničnih oznaka na uređenoj državnoj granici te pripremu dokumenata o državnoj granici obavlja Državna geodetska uprava²⁵.

Ministarstvo vanjskih poslova, u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova, utvrđuje i rješava granične incidente, te ostale povrede državne granice, a po potrebi o tome izvještava Ministarstvo vanjskih poslova²⁶.

U konačnici, ne smije se zaboraviti da se granice Republike Hrvatske mogu mijenjati samo odlukom Hrvatskoga sabora²⁷ i to dvostručinskom većinom glasova svih zastupnika²⁸, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, koja o tako važnoj odluci također odlučuje dvotrećinskom većinom svih članova Vlade²⁹.

²⁴ Čl. 34. st. 1. i 2. Zakona o nadzoru državne granice, Narodne novine, br. 173/2003, 141/2006, i 8/2007. Ove aktivnosti ulaze u nadležnost Komisije za granice, kao povremeno, stručnog i savjetodavnog radnog tijela Vlade Republike Hrvatske.

²⁵ Čl. 34. st. 3. Zakona o nadzoru državne granice, ibid.

²⁶ Čl. 39. st. 3. i 4. Zakona o nadzoru državne granice, ibid.

²⁷ Čl. 8. Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 282/2001, i 41/2001.

²⁸ Čl. 82. st. 3. Ustava Republike Hrvatske, ibid.

²⁹ Čl. 15. Zakona o Vladi Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 101/1998, 15/2000, 117/2001, i 199/2003.

2. GRANICE REPUBLIKE HRVATSKE NA MORU

Državna granica Republike Hrvatske na moru, tj. vanjska granica njezinoga teritorijalnog mora, najvećim dijelom prati opći smjer prostiranja Jadranskoga mora. Na vanjsku granicu teritorijalnog mora nastavlja se pojas otvorenoga mora, a u kraćem dijelu na sjeveru granična crta razdvaja naše teritorijalno more i teritorijalno more Talijanske Republike.

Obalno more Republike Hrvatske, koje čine njene unutarnje morske vode³⁰ i teritorijalno more³¹, prostire se na 31 067 km²³, što je oko 35% ukupne površine Republike Hrvatske. Granica Republike Hrvatske na moru duga je 948 km, a od toga se 66.75 km odnosi na granice s teritorijalnim morima su-

³⁰ Temeļjem čl. 7. st. 1. Pomorskog zakonika Republike Hrvatske "Unutarnje morske vode Republike Hrvatske obuhvaćaju: luke i zaljeve na obali kopna i otoka, te dijelove mora između crte niske vode na obali kopna i ravne polazne crte za njerjenje širine teritorijalnog mora iz čl. 18. st. 2. točke 2) i 3) ovoga Zakonika". Pomorski zakonik, loc. cit. (bilj. 4). O ravnom polaznim crtam Republike Hrvatske vidi: Barić-Punda, Vesna, Granice Republike Hrvatske na moru, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998, str. 732-733.

³¹ Temeļjem čl. 18. st. 1. i 2. Pomorskog zakonika Republike Hrvatske "Teritorijalno more Republike Hrvatske je morski pojas širok 12 morskih milja, računajući od polazne crte u smjeru gospodarskoga pojasa. Polaznu crtu čine:

- 1) crte niske vode uzduž obala kopna i otoka,
- 2) ravne crte koje zatvaraju ulaze u luke ili zaljeve,
- 3) ravne crte koje spajaju sljedeće točke na obali kopna i na obali otoka:
  - a) rt Zaruhača – jugoistočni rt otoka Mrkan – južni rt otoka Sv. Andrija – rt Gruij (otok Mijet),
  - b) rt Korizmeni (otok Mijet) – otok Glavac – rt Sruga (otok Lastovo) – rt Veljog mora (otok Lastovo) – jugozapadni rt otoka Kopačke – rt Velo danke (otok Korčula) – rt Proizid – jugozapadni rt otoka Vodnjak – rt Rat (otok Drvenik mali) – brd Muljo – brd Blivenica – otok Purara – otok Balun – otok Mrtovac – otok Garmenjakk well – točka na Dugom otoku s koordinatama 43° 53' 12" sjeverne geografske širine i 15° 10' 00" istočne geografske dužine,
  - c) rt Veli mt (Dugi otok) – brd Masarine – rt Margarina (otok Susak) – pilićina Albanéz – otok Gruij – brd Sv. Ivan na pućini – pilićina Mramori – otok Alitež – rt Kastanjija". Pomorski zakonik, ibid.

³² Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2006., Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2006, str. 43.

sjednih država i to: 27.1 km s Italijom, 12.1 km sa Slovenijom i 27 km s Crnom Gorom, dok razgraničenje unutar unutarnjih voda Republike Hrvatske prema Bosni i Hercegovini iznosi 15 km morske granice³³. Inače, ukupna dužina morske obale s otocima iznosi 5 835.3 km³⁴.

Prema definiciji iz članka 122. Konvencije o Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine, Jadransko more može se svrstati u **zastvorena ili poluzastvorena mora**³⁵. Ono je dugo 870 kilometara, dok mu je prosječna širina svega 159.3 kilometra (86 milja)³⁶. Upravo zbog male širine Jadranskoga mora, obalne države, uključujući i Republiku Hrvatsku, nisu u mogućnosti proteći svoje epikontinentalne i potencijalne isključive gospodarske pojaseve do najveće dopuštene širine³⁷. Go-

³³ Granice Republike Hrvatske, Službene internetske stranice Vlade Republike Hrvatske, <http://www.vlada.hr/default.asp?nu=175&sid=&jezik=1>, ožujak 2007.

³⁴ Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2006., loc. cit. (bilj. 32).

³⁵ "U svrhe Konvencije zatvoreno ili poluzatvoreno more znači zaljev, bazen ili more okruženo s dvije ili više država i povezano s drugim morem ili oceanom uskim prolazom, ili koje se u cijelosti ili pretežito sastoji od teritorijalnih mora i isključivih gospodarskih pojava u otoku ili više obalnih država". Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4). Jadransko more povezano je sa Sredozemnim morem Otrantskim vratima širokim 75 km. Ukoliko bi sve jadranske države kojima geografske okolnosti to dopuštaju, a riječ je o Hrvatskoj, Italiji, Albaniji i Crnoj Gori, proglasile svoje isključive gospodarske pojaseve, u Jadranskom moru nestalo bi područja koja sada imaju međunarodnopravni status otvorenoga mora. Vidi: Vokić Žužul, Marina, Republika Hrvatska i isključivi gospodarski pojas, Zagreb, 2003, str. 113.

³⁶ Vidi: Vokić Žužul, Marina, ibid., str. 69.

³⁷ Temeļjem čl. 57. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora "isključivi gospodarski pojas ne smije se proširiti preko 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora", a čl. 76. st. 1. i 5. određuju da "epikontinentalni pojas obalne države obuhvaća morsko dno i njegovog podzemlje izvan njezinog teritorijalnog mora preko čitavog prirodnog produžetka njezinog kopnenog područja od vanjskog ruba kontinentalne orubine do udaljenosti od 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, tamo gdje vanjski rub kontinentalne orubine ne seže do te udaljenosti... Stalne točke koje čine crtu vanjske granice epikontinentalnog pojasa na morskom dnu..."

dine 2003. Hrvatski sabor donio je Odluku o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru kojom uspostavlja režim zaštićenoga ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske, s odgovodom primjene do 2008. godine, a granice ovoga pojasa poklapaju se s granicama hrvatskoga epikontinentalnog pojasa i protežu se do crte sredine u Jadranskom moru³⁸. Kako je i Italijanska Republika u siječnju 2006. godine proglasila svoju zaštitno-ekološku zonu, čije se granice također poklapaju s granicama talijanskoga

ne smiju se nalaziti na udaljenosti većoj od 350 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, ili, na udaljenosti većoj od 100 morskih milja od izobate 2 500 metara, što je crta koja spaja točke udaljene od 2 500 metara". Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4). Vidi opširnije: Lulić, Mira, Gospodarski pojas s posebnim osvrtom na nacionalna zakonodavstva, magistrski rad, Split, 1999., str. 51-54; Leanza, Umberto, The Delimitation of the Continental Shelf of the Mediterranean Sea, International Journal of Marine and Coastal Law, br. 3/1993, str. 373-395.

³⁸ Tom odlukom, Sabor je proglasio sadržaj isključivog gospodarskog pojasa koji se odnose na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja životnim prirodnim bogastvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora, te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša. Određeno je da će do sklapanja međunarodnih ugovora o razgraničenju, vanjska granica zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske privremeno sljediti crtu razgraničenja epikontinentalnog pojasa uspostavljenu Sporazumom između SFRJ i Talijanske Republike o razgraničenju epikontinentalnog pojasa iz 1968. godine, a kod bočnog razgraničenja crtu koja sljediti smjer i nastavlja se na privremenu crtu razgraničenja teritorijalnog mora kako je to utvrđeno Protokolom o privremenom režimu uz južnu granicu između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore iz 2001. godine. Za države članice Europske unije primjenjuje se pravno režima zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske započet će najkasnije 1. siječnja 2008. godine, od kada će se za ribarstvo i druge brodove Europske unije primjenjivati ribolovni i ekološki propisi Republike Hrvatske. Vidi: Odluka o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, Narodne novine, br. 157/2003., 77/2004., i 138/2006. U Mišljenju Europske Komisije o zahtjevu Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji iz 2004. godine istaknuto je kako je Odluka o proširenju jurisdikcije izazvala znatne napetosti sa susjednim državama, a Republika Hrvatska je pozvana na konstruktivan dijalog sa Slovenijom i Italijom. Vidi: Mišljenje o zahtjevu Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji – Priopćenje Komisije, Komisija Europskih zajednica, COM(2004) 257 konačni tekst, Brussels, 20. travnja 2004., str. 35-36.

epikontinentalnog pojasa³⁹, možemo zaključiti kako otvorenoga mora u Jadranu praktički više niti nema⁴⁰. Ovdje je nužno ukazati i na sličnu, ali vrlo kontroverznu odluku koju je nešto ranije, u listopadu 2005. godine, donio slovenski Parlament, a kojim je proglašena slovenska zaštićeno ekološka zona i epikontinentalni pojas u Jadranu⁴¹. Naime, kako Republika Slovenija ima status države u nepovoljnom geografskom položaju, jer njeno teritorijalno more nema doticaja s otvorenim morom u Jadranu, ovakvo proširenje jurisdikcije nema uporišta u međunarodnom pravu. Isto je potvrđeno i u Deklaraciji Hrvatskoga sabora od 6. listopada 2005. godine, koja eksplicitno navodi kako je slovenski Zakon o zaštićenoj ekološkoj zoni i epikontinentalnom pojasu ništavan i predstavlja pokušaj povrede suverennih prava Republike Hrvatske⁴².

Danas Republika Hrvatska ima utvrđenu morskogranicu jedino s Talijanskim Republikom⁴³, dok su granice između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u Malostonskom zaljevu, Hrvatske i Crne Gore u Bokotorskom zaljevu te Hrvatske i Slovenije u Piranskom zaljevu još uvijek sporne i čekaju svoju međunarodnopravnu potvrdu.

³⁹ Vidi: Istituzione di zone di protezione ecologica oltre il limite esterno del mare territoriale, Gazzetta Ufficiale - Serie Generale no. 52 del 3-3-2006.

⁴⁰ Vidi opširnije u: Dominis, Željko, Nestanak instituta otvorenog mora u Jadranu, Naše more, 5-6/2006., str. 229.

⁴¹ Vidi: Zakon o razglasitvi zaštićene ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 93/05.

⁴² Deklaracija, Narodne novine, br. 119/2005.

⁴³ Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlada Republike Italije potpisale su Sporazum o razgraničenju epikontinentalnog pojasa između dvije zemlje 8. siječnja 1968. godine u Rimu, a on je stupio na snagu 21. siječnja 1970. godine. Razgraničenje teritorijalnoga mora u Tršćanskom zaljevu izvršeno je Osimskim sporazumom od 10. studenog 1975. godine koji je stupio na snagu 2. travnja 1977. godine. Republika Hrvatska strauka je navedenih sporazuma na temelju notifikacije o sukcesiji. Vidi: Sporazum između Vlade SFRJ i Vlade Republike Italije o razgraničenju epikontinentalnog pojasa između dvije zemlje, Službeni list SFRJ, br. 28/1970. i Osimski ugovor iz 1975. godine, Službeni list SFRJ, br. 1/1977.

IV. PRAVNI STATUS PIRANSKOGA ZALJEVA I PITANJE RAZGRANIČENJA REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SLOVENIJE

Piranski zaljev nalazi se unutar Tršćanskoga zaljeva u sjevernom dijelu Jadranskoga mora, između rta Madona i rta Gornja Savudrija. Prošire se na svega 17,8 km², dok se dubina mora kreće od 11 do 18 metara. Zbog relativno male morske površine i dubine nije pogodan za plovidbu velikih brodova i ekološki je izrazito osjetljivo područje. Ulaz u Piranski zaljev širok je nešto manje od 5 kilometara, a površina polukruga koji spaja najisturenije točke na ulazu u Zaljev iznosi 9,8 km². Za područje je u novije vrijeme u uporabi i sve prisutniji toponim Savudrijska vala⁴⁴.

Ulegnuće ili krivina obale koje u geografskom smislu i kolokvijalnom govoru percipiramo kao zaljev ne koincidira nužno s pojmom zaljeva u međunarodnom pravu, s obzirom na to da međunarodno pravo predviđa niz pravnih pravila kojima ulegnuće ili krivina obale moraju udovoljiti da bi se mogli podvesti pod pojam zaljeva.

U teoriji razlikujemo tri vrste zaljeva: **pravne zaljeve, povijesne zaljeve i zaljeve kojima obale pripadaju dvjema ili većem broju država**⁴⁵.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine definira samo pravne zaljeve, dakle one kojima obale pripadaju jednoj državi. Prema čl. 10. Konvencije "zaljev je jasno istaknuta uvala koja zadiru u kopno u takvu omjeru prema širini svog ulaza da sadržava vode zatvorene kopnom, a nije samo obična krivina obale. Uvala se, naime, neće smatrati zaljevom ako njezina površina nije jednaka ili veća od površine polukruga kojemu je promjer crta povučena preko ulaza

⁴⁴ Vidi: Hrvatska enciklopedija, 8. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2001., str. 475. i Turksaj, Kristian, Piranski zaljev, op. cit. (bilj. 7), str. 83.

⁴⁵ Vidi: Degan, Vladimir Duro, Međunarodno pravo mora u miru i u oružanim sukobima, op. cit. (bilj. 19), str. 33-34.

u tu uvalu. Površinom uvale smatra se površina obuhvaćena između crte niske vode uzduž obale uvale i crte povučene između crte niske vode na njenim prirodnom ulaznim točkama. Ako, zbog postojanja otoka, uvala ima više od jednog ulaza, polukrug se povlači tako da se kao promjer uzme ukupna duljina crta koje zatvaraju pojedine ulaze. Površina otoka unutar uvale računa se kao dio morske površine uvale. Ako razmak između crta niske vode na prirodnom ulaznim točkama zaljeva nije veći od 24 morske milje, može se povući granična crta između tih dviju crta niske vode, a vode koje su njome zatvorene smatraju se unutarnjim vodama. Ako je razmak između crta niske vode na prirodnom ulaznim točkama zaljeva veći od 24 morske milje, povlači se ravna polazna crta od 24 morske milje unutar zaljeva, tako da se crtom te duljine zatvori najveća moguća površina vode⁴⁶.

No, ova pravila ne primjenjuju se na tzv. "povijesne zaljeve", a to su "golemi zaljevi na koje se ne mogu primijeniti međunarodnopravna pravila o zaljevima, jer im je primjerice ulaz širi od 24 milje, a obalna država, oslanjajući se na dugotrajnu uporabu i ostvarivanje vlasti, podvrgava vode u zaljevu pod pravni režim unutarnjih morskog voda⁴⁷". Pravna osnova za proglašenje nekoga zaljeva povijesnim najčešće su različiti oblici dosjelsosti, poput povijesnih činjenica, običaja, protoka vremena, efektivnog vršenja suverene vlasti na tome prostoru te neprotivljenje drugih država⁴⁸, a sam institut vremenom je postao dijelom pozitivnoga međunarodnopravnog poretka.

Franski zaljev ubrajamo u treću kategoriju zaljeva, s obzirom na to da njegove obale ne pripadaju samo jednoj državi, već su po-

⁴⁶ Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4).

⁴⁷ Rudolf, Davornin, Enciklopedijski rječnik međunarodnog prava mora, op. cit. (bilj. 14), str. 104.

⁴⁸ Ibler, Vladimir, Rječnik međunarodnog javnog prava, op. cit. (bilj. 1), str. 98. Primjerice, u historijske zaljeve ubrajamo zaljeve Fonesca, Sidra, San Juan del Norte, Salinas, Gabés, St. Lawrence, Varanger Fjord, Spencer Gulf, Harvey Bay, Hudsonov i Riški zaljev.

dijeljene između Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Nastavno na kopno obiju država prostiru se njihova teritorijalna mora, čime je Piranski zaljev, uz Bokotorski zaljev, jedini dio obale ispred koje Republika Hrvatska nema unutarnjih morskog voda⁴⁹. Kao što je ranije istaknuto, Piranski zaljev primjer je mješovitoga tipa razgraničenja država na morus obzirom na to da su njegove obale podijeljene tako da istočna pripada Republici Hrvatskoj, a zapadna Republici Sloveniji, pri čemu države prvo leže bočno jedne uz drugu, potom unutar Zaljeva leže sučelice jedna drugoj, a nakon izlaska iz njega bočno⁵⁰.

Spot oko razgraničenja Republike Hrvatske i Republike Slovenije u Piranskom zaljevu proizlazi iz dva krućajna problema: nemogućnosti postizanja konsenzusa oko točaka na kopnu koje čine državnu granicu i od kojih se povlači granica država na moru te razmimoilaženja oko primjenjive metode razgraničenja morskog prostora. Demarkacija kopnene granice do danas nije izvršena, a dužina međudržavne granice izračunata je na osnovi digitalnih podataka o granici katastarskih općina. Potonje se odnosi isključivo na kopnenu granicu, jer granica na moru nije uopće definirana⁵¹.

Kako je definiranje i demarkacija kopnene granice preduvjet razgraničenja Piranskoga zaljeva, nužno je ukazati na specifičnosti spornoga kopnenog područja koji slijedi tok 28 km duge rijeke Dragonje. Naime, upravo je rijeka Dragonja uzeta kao točka na kopnu relevantna za povlačenje morske granice, no kako je ona kroz povijest imala dva korita: **prirodno riječno korito i umjetni kanal Sv. Odorika**, nametnulo se pitanje koje od njih uistinu predstavlja kopnenu granicu između Republike Hrvatske i Republike Slovenije.

⁴⁹ Cf. Ibler, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, op. cit. (bilj. 23), str. 49.

⁵⁰ Cf. Turksaj, Kristian, Piranski zaljev, op. cit. (bilj. 7), str. 81.

⁵¹ Vidi: Slovenija v šesvilkah 2006, Statistički urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2006, str. 5.

je. Hrvatska strana je na početku pregovora 1991. godine inzistirala da granica ide sredinom prirodnog korita rijeke Dragonje, smatrajući da granica prije svega treba biti prirodna, dok do uporabe katastarskih mapa treba doći tek supsidijarno, ukoliko se ne može uprijeti u neki prirodni oblik tla.⁵² Suprotno navedenome, prvotni slovenski zahtjevi temeljeni su isključivo na katastarskim mapama, te se inzistiralo na povlačenju kopnene granice uzduž granice katastarskih općina Piran i Kaštel iz 1910. godine, koja se nalazi oko 300 metara južnije od umjetnoga kanala Sv. Odorika.⁵³ Na kraju je postignut kompromis da granica bude umjetni kanal Sv. Odorika kojim se danas Dragonja ulijeva u Jadransko more.

Kanal Sv. Odorika izgradili su Austrijanci 1905. godine kako bi se u njega preusmjerio višak vode koja je plavila okolno područje iz nekadašnjega prirodnog kanala. Vremenom je kanal zapušten te je tijekom Drugoga svjetskog rata Dragonja ponovno tekla svojim prirodnim koritom. Kako bi se od potencijalnih poplava zaštitile obližnje piranske solane, pristupilo se sanaciji umjetnoga kanala koji je dovršena 1952. godine. Danas je prirodni kanal rijeke Dragonje isušen i zapušten, ali ga se može locirati. Područje između dva korita široko je oko 2 do 3 kilometra i od velike je važnosti za Republiku Sloveniju koja je na njemu izgradila zračnu luku Portorož.⁵⁴

U vrijeme bivše Jugoslavije, međurepublička granica između Hrvatske i Slovenije slijedila je tok rijeke Dragonje, a pred utokom rijeke u Piranski zaljev, skretala je na kanal Sv. Odorika. Na temelju dogovora tadašnjih republičkih vlasti iz 1947. godine, Hrvatska je obnašala vlast na lijevoj obali rijeke Dra-

gonje, a Slovenija na desnoj. U to vrijeme je jugoslavenska Komisija za granice službeno potvrdila da granica ide rijekom Dragonjom, pri čemu se mislilo na kanal Sv. Odorika koji se tada zvao samo "Kanal". Takvo stanje zadržano je sve do stjecanja neovisnosti Republike Hrvatske i Republike Slovenije 25. lipnja 1991. godine. Iako su obje države prvotno pretendirale modificirati državnu granicu u svoju korist, u konačnici se postupilo sukladno Mišljenju br. 3 Badinterove komisije iz 1992. godine po kojemu su međurepubličke granice postale međudržavnim granicama.⁵⁵ Time je prihvaćeno da granica ide sredinom umjetnoga kanala Sv. Odorika, s obzirom na to da se Dragonja na dan proglašenja neovisnosti doista ulijevala u Piranski zaljev umjetnim kanalom.⁵⁶

Unatoč navedenome, slovenska strana još uvijek smatra da joj po katastarskim kriterijima treba pripasti i dio hrvatskoga teritorija na lijevoj obali kanala Sv. Odorika kojega čine četiri zaseoka u sklopu općine Buje: Škričle, Škudelini, Mimi i Bužin.⁵⁷ Važno je istaknuti kako je ovo područje i za vrijeme bivše Jugoslavije bilo dio hrvatskoga teritorija.

Strogo pridržavanje međunarodnopravnim normama o povlačenju državne granice na vodenim tokovima dosadašnju međudržavnu granicu izmijenilo bi u hrvatsku korist. Naime, sukladno običajnom pravu, državna granica slijedi izmjenu toka rijeke ukoliko se ona događa postupno, djelovanjem prirodnih sila, a ukoliko se riječni tok mijenja naglo ili nasilno, granica ostaje u dotadašnjem koritu. Doduše, kako je ovdje riječ o dispozitivnom pravnom pravilu, države su slobodne ugovoriti i neku drugu graničnu crtu.⁵⁸ S obzirom na to da kanal Sv. Odorika nije nastao djelovanjem rijeke, već intervencijom čovjeka, evi-

⁵² Vidi opširnije: "Granica na Dragonji određuje granicu na moru", Vjesnik, 29. i 30. svibnja 2001.

⁵³ Vidi: Rudolf, Davorin, Granice u Piranskom i Bokotorskom zaljevu, loc. cit. (bilj. 53).

⁵⁴ Vidi: "Granica na Dragonji određuje granicu na moru", loc. cit. (bilj. 55).

⁵⁵ Vidi: Andrassy, Jurej, Bakotić, Božidar, Vučkas, Budislav, Međunarodno pravo 1, op. cit. (bilj. 2), str. 158.

⁵⁶ Vidi opširnije: "Ugovor o granici sa Slovenijom ne treba potpisati jer je protivan Ustavu", Vjesnik, 6. rujna 2001.

⁵⁷ Rudolf, Davorin, Granice u Piranskom i Bokotorskom zaljevu, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998, str. 744.

⁵⁸ Vidi: "Granica sa Slovenijom je prirodni tok rijeke Dragonje, a ne obodni kanal Sv. Odorika", Vjesnik, 9. kolovoza 2001.

dentno je da bi se državna granica primjenom ovoga kriterija trebala nalaziti na prvotnom, prirodnom koritu rijeke Dragonje.

Iako se čini da obje strane imaju valjane pravne argumente za svoje stavove, smatramo da bi u radi izbjegavanja budućih sukoba bilo oportuno prikloniti se ranije elaboriranom kompromisnom stavu o državnoj granici na sredini umjetnoga kanala Sv. Odorika.

V. KRONOLOGIJA PREGOVORA REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SLOVENIJE OKO PRAVNOG STATUSA PIRANSKOGA ZALJEVA

Razgraničenje u Piranskom zaljevu jedino je od ključnih otvorenih pitanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije nasljeđenih iz vremena bivše Jugoslavije oko kojega je u posljednjih 16 godina vođeno niz pregovora.

Do prvoga službenog prijedloga razgraničenja Piranskoga zaljeva došlo je nedugo nakon stjecanja neovisnosti dviju država, a inicijativa je potekla od Slovenaca. U slovenskome *Nacrtu o zajedničkoj granici* od 29. listopada 1991. godine predloženo je da kopna granica ide donijem tokom rijeke Dragonje, tj. kanalom Sv. Odorika, a morska sredinom Piranskoga zaljeva do talijanske granice. Važno je istaknuti da se ovaj prvotni prijedlog slovenske strane o podjeli Piranskoga zaljeva primjenom metode ekvidistance u cijelosti poklapa sa sadašnjim zahtjevima Republike Hrvatske.

Međutim, Republika Slovenija ubrzo mijenja svoj stav i u *novome Nacrtu sporazuma o granici* od 27. ožujka 1992. godine iznosi prijedlog o granici koja bi išla južno od rijeke Dragonje, uslijed čega bi Sloveniji pripala hrvatska sela Mimi, Bužin, Škričle i Škudelini. Kao odgovor na slovenske pretenzije za teritorijalnim proširenjem na račun Republike Hrvatske, Hrvatska u srpnju iste godine

u *Prijedlogu sporazuma o granici* predlaže da granična crta ide stariim tokom rijeke Dragonje, tzv. kanalom Sv. Jeronima.⁵⁹

Veliki preokret u slovenskoj politici dogodio se dana 7. travnja 1993. godine kada slovenski Parlament usvaja *Memorandum o Piranskom zaljevu* koji zbog svoje pravne snage postaje osnovom daljnjih slovenskih pregovora.⁶⁰ Stavovi slovenske vlade izraženi u Memorandumu proizlaze iz dva ključna zahtjeva: prvi je zahtjev za očuvanjem teritorijalne cjelovitosti Piranskoga zaljeva pod slovenskim suverenitetom i jurisdikcijom, a drugi za direktnim izlazom na otvoreno more na temelju dopuštenih kriterija međunarodnoga prava te uvažavanja specifične situacije Republike Slovenije.

U prilog prvoga zahtjeva za nedjeljivošću Piranskoga zaljeva Republika Slovenija ističe kako je riječ o zaljevu *sui generis* koji ne trpi podjelu primjenom kriterija crte ekvidistance, već dikтира uvažavanje povijesnoga naslova i drugih posebnih okolnosti. Povijesni je naslov trajno i dovoljno dugo prakticiranje kojim nastaje, mijenja se ili gubi neko vrijeme, a Republika Slovenija smatra kako je Piranski zaljev povijesno pripadao piranskoj općini i svestranoj uporabi tamo živućega stanovništva koje je u stoljetnoj povijesti bilo naseljeno isključivo s piranske strane, tj. s područja solana koje su bile neodvojivo dio piranske općine. Također se ističe kako Republika Slovenija za sve vrijeme trajanja bivše Jugoslavije nije vršila samo redarstveni nadzor akvatorija, već je njime i gospodarski upravljala, vodeći brigu o očuvanju prirodnih bogatstava te kulturnoga naslijeđa Piranskoga zaljeva kao cjeline. Kako je takvo stanje zatečeno i pri proglašenju neovisnosti objiju država, Republika Slovenija se pri

⁵⁹ Vidi: Turkalj, Kristian, Piranski zaljev, op. cit. (bilj. 7), str. 90.

⁶⁰ Tekst Memoranduma o Piranskom zaljevu na hrvatskom jeziku vidi u: Iber, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, op. cit. (bilj. 23), str. 553-554.

⁶¹ Vidi: Rudolf, Davorin, Enciklopedijski rječnik međunarodnog prava mora, loc. cit. (bilj. 47).

razgraničenju poziva i na načelo *uti possidetis*⁶². Okvima pravila o uvjetima kojima država mora udovoljiti želi li se pozvati na povijesni naslov navedena su u Memorandumu tajništva Ujedinjenih naroda o povijesnim zahtjevima iz 1957. godine. Memorandum tako propisuje da odnosna država mora efektivno i kontinuirano vršiti suverenu vlast nad područjem od interesa kroz dulje vrijeme, da je dužna službeno postaviti zahtjev nad "povijesnim vodama", da se iz ponašanja drugih država može zaključiti da su one takvo stanje prihvatile, tj. da nisu protestirale te da obala zahtjeva mora pripadati jednoj državi⁶³. Navedeni su čimbenici kritički analizirani u studiji tajništva Ujedinjenih naroda iz 1962. godine, u kojoj je potvrđeno da je za postojanje povijesnog naslova neophodno da država efektivno i kontinuirano vrši vlast nad određenim područjem te da druge države prihvaćaju takvo stanje⁶⁴. Teret dokaza leži na državi koja se poziva na povijesni naslov, no u praksi je svaka država u sporu dužna dokazati činjenice na kojima temelji svoj iskaz i stavove⁶⁵. Iako je Republika Slovenija na nekoliko mjesta u Memorandumu istaknula kako je jedino ona, i za vrijeme bivše Jugoslavije i od stjecanja neovisnosti, imala isključivu vlast nad cjelokupnim Piranskim zaljevom, čitav je niz dokaza koji govore u prilog tezi da su i hrvatska i slovenska strana vršile efektivanu vlast poštujući granicu pomorskih sektora koja je išla crtom ekvidistance Zaijeva. Jedan od najčešće spominjanih slučajeva je

⁶² Vidi peti, sedmi i osmi odlomak Memoranduma. Ibler, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, loc. cit. (bilj. 60).

⁶³ Historic Bays, Memorandum by the Secretariat of the United Nations, Preparatory Document No.1, A/CONF.13/1, 30 September 1957 u Official Records of the United Nations Conference on the Law of the Sea, Volume I – 1958, str. 1-38.

⁶⁴ Juridical Regime of Historic Waters, Including Historic Bays – Study prepared by the Secretariat, A/CN.4/143, 9 March 1962 u Yearbook of the International Law Commission, Documents of the fourteenth session including the Report of the Commission to the General Assembly, Volume II – 1962, United Nations, New York, 1964, str. 1-26.

⁶⁵ Ibid., str. 25, paragraf 188.

ga prava mora, u kojoj bi Republici Sloveniji pripao morski prostor koji leži ispred obale susjedne države, a ne slovenske obale. Osim toga, bio bi to prvi primjer u međunarodnoj praksi da se zahtjev kojemu obale pripadaju ne samo broju država, nalazi pod suverenosti samo jedne od njih.

Zahtjev za izlazom na otvoreno more Republika Slovenija temelji na svome statusu države u nepovoljnom geografskom položaju koja nije u mogućnosti proglasiti isključivi gospodarski pojas⁷⁰. U Memorandumu se ističe kako ovaj nedostatak neposredno utječe na stjecanje dovoljnih količina prirodnih izvora za preživljavanje slovenskoga naroda i kako je potrebno, u skladu s načelom pravednosti i institutom posebnih okolnosti, povući granicu s Republikom Hrvatskom tako da se teritorijalno more Republike Slovenije barem na uskom odsjeku dotiče s otvorenom morem Jadrana. Navodi se i kako bi ovakvo rješenje omogućilo nastavak nesmetanoga izvršavanja slovenskoga međunarodnopravnog priznatog prava slobode ribolova, kao i sprječavanje potencijalnih ribolovnih incidenata⁷¹.

Republika Slovenija, kao država u nepovoljnom geografskom položaju, sukladno čl. 70. st. 1. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine "ima pravo na pravičnu osnovu sudjelovati u iskorištavanju odgovarajućeg dijela viška živih bogatstava isključivih gospodarskih pojava obalnih država iz iste subregije ili regije"⁷², ali, kako ističe Turkalj, Konvencija nigdje ne spominje da

⁷⁰ Prema čl. 70. st. 2. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora izraz *država u nepovoljnom geografskom položaju* "označava obalne države, uključujući obalne države na zavorenim ili poluzavorenim morima, koje njihov geografski položaj čini: glede dovoljne opskrbe ribom za prehrambene potrebe njihova stanovništva ili dijela stanovništva, ovisnima o iskorištavanju živih bogatstava isključivih gospodarskih pojava drugih država u subregiji ili regiji, i obalne države koje ne mogu imati vlastiti isključivi gospodarski pojas"; Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4).

⁷¹ Vidi deseti odlomak Memoranduma. Ibler, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, loc. cit. (bilj. 60).

⁷² Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4).

takve države imaju na temelju takvoga svog položaja pravo tražiti neko posebno pravo prilikom utvrđivanja granica na moru⁷³.

Koji su mogući modaliteti ostvarenja slovenskoga prava na direktan pristup otvorenome moru? Ekstremnija varijanta predviđa da sve što je zapadno od crte koja spaja teritorijalno more Republike Slovenije pripadne Sloveniji, dok bi prema blažoj varijanti, Republika Hrvatska imala zapadno od slovenskoga koridora svoju "eksklavu" uz talijanski koridor⁷⁴. Zahtjev za direktnim doticajem s otvorenim morem pravno je neutemeljen iz nekoliko razloga. Prije svega, on je eklatantni primjer teritorijalnih pretenzija jedne države spram druge, s obzirom na to da bi ovakvim rješenjem Republika Hrvatska morala ustupiti Republici Sloveniji znatan dio svoga teritorijalnog mora, dakle područja nad kojim ima punu suverenost. Eventualni koridor kroz teritorijalno more Republike Hrvatske odvojio bi dva dijela našega teritorijalnog mora i tako stvorio morskou eksklavu, što bi predstavljalo presedan u međunarodnome pravu, jer nigdje u svijetu nema mora kao dijela državnoga teritorija koje nije izravno vezano uz kopno⁷⁵. Osim toga, Republika Slovenija ne može nikako ostvariti teritorijalni dodir s otvorenim morem, jer bi udaljenost njene obale do otvorena mora bila veća od maksimalne dopuštene širine teritorijalnoga mora od 12 morskih milja. Iako institut koridora kroz morske prostore susjedne države nije novina u međunarodnome pravu⁷⁶, smatramo da su postoje-

⁷³ Turkalj, Kristian, Piranski zaljev, op. cit. (bilj. 7), str. 127.

⁷⁴ Ibid., str. 100. Kao kuriozitet vrijedi navesti i mogućnost koja do sada nije bila predmetom ozbiljnih znanstvenih analiza i za koju se po Ibleru ne bi bilo upuno založilo, a odnosi se na razgraničenje po kojemu bi dio hrvatskoga teritorijalnog mora postao otvoreno more umjesto da postane dio slovenskoga teritorijalnog mora. Vidi: Ibler, Vladimir, Uz pitanje lateralnih granica Republike Hrvatske na moru, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998, str. 695.

⁷⁵ Vidi: "Ugovor o granici sa Slovenijom ne treba potpisati jer je protivan Ustavu", loc. cit. (bilj. 52).

⁷⁶ Naime, danas postoje dva primjera koja djelomice podsjećaju na koridor kakav traži Republika Slovenija. Prvi je uspostavljen na Sredozemnom moru Ugovorom o raz-

ća pravila iz čl. 17. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine kojima se regulira neškodljivi prolazak brodova kroz teritorijalno more⁷⁷ dostana za ostvarivanje prava Republike Slovenije na "komunikaciju sa svijetom", istaknutu u Memorandumu iz 1993. godine. Osim toga, pravilo o neškodljivom prolasku brodova može biti prilagodeno potrebama susjednih obalnih država primjenom čl. 22. st. 1. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora kojim se regulira uspostava plovnih putova i sustava odvojenog prometa u teritorijalnom moru. U tom smislu, slovenski zahtjev za koridorom dodatno je izgubio na značaju kada su Republika Hrvatska, Republika Slovenija i Italijanska Republika 19. svibnja 2000. godine potpisale Memorandum o suglasnosti o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu Sjevernog Jadrana⁷⁸, jer je time "osigurano normalno i sigurno odvijanje pomorskoga prometa za sve tri države bez obzira na to gdje se proteže ili će se u budućnosti protezati morska granica"⁷⁹.

Odgovor hrvatske Vlade na slovenski Memorandum o Piranskom zaljevu iznesen je 18. studenoga 1993. godine u **Stajalištima Republike Hrvatske glede utvrdi-**

⁷⁷ grančanju između Monaka i Francuske, a drugi odlukom Arbitražnoga suda o razgraničenju na moru između Kanade i Francuske u području otoka St. Pierre i Miquelon u Atlantskom oceanu. Vidi opširnije: Turkalj, Kristijan, Piranski zaljev, op. cit. (bilj. 7), str. 108 – 111.

⁷⁸ "Uz uvjet poštivanja Konvencije, brodovi svih država, obalnih i neobalnih, uživaju pravo neškodljivog prolaska teritorijalnim morima". Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4).

⁷⁹ Tekst Memoranduma vidi u: Uredba o objavi Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Italijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu Sjevernog Jadrana, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 5/2001. Sigurnosti plovidbe doprinosi i društveni memorandumi: Memorandum o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Italijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o obveznom sustavu javljanja brodova u Jadranskom moru, objavljen u istom izvoru.

⁸⁰ Turkalj, Kristijan, Piranski zaljev, op. cit. (bilj. 7), str. 129.

vanja granice u Piranskom zaljevu u kojima se podupire prvotni slovenski prijedlog da granica ide rijekom Dragonjom i kanalom Sv. Odorika, a da se na moru primijeni crta ekvidistance⁸⁰.

Nadalje, Hrvatski sabor 5. listopada 1994. godine donosi Deklaraciju o osudi jednog stranog čina Parlamenta Republike Slovenije⁸¹, kao reakciju na slovenski Zakon o ustanovljenju općina i odluka o njihovim područjima od 3. listopada 1994. godine prema kojemu su u sastav slovenske općine Piran uvrštena hrvatska naselja Škudelin, Bužin, Mlini i Škrilje⁸². Hrvatski sabor u Deklaraciji najoštrije osuđuje donošenje Zakona kojim Republika Slovenija prisvajava hrvatski teritorij, ističe da takav akt smatra ništavnim i suprotnim aktu međusobnoga priznavanja dviju država i nesuglasnim s međunarodnim pravom, te da očekuje od Parlamenta Republike Slovenije da poništi odredbe Zakona koje se odnose na spomenuta hrvatska naselja.

Pomak u hrvatsko-slovenskim odnosima ostvaren je 28. travnja 1997. godine sklopljenjem Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji⁸³, kojemu je cilj bio urediti promet osoba u pograničnim područjima, poboljšati životne uvjete pograničnoga stanovništva te omogućiti što slobodniju gospodarsku suradnju između subjekata ugovornih stranaka u pograničnome području. Sporazumom je uređeno da pogranično područje na moru čini morski prostor pod suverenošću svake ugovorne stranke koji se nalazi uz zapadnu obalu Istre, sjeverno od 45 stupnjeva i 10 minuta paralele sjeverne zemljopisne širine, od vanjskoga ruba teritorijalnoga mora Republike Hrvatske gdje ta paralela do-

⁸⁰ Ibid., str. 91.

⁸¹ Deklaracija o osudi jednostranog čina Parlamenta Republike Slovenije, Narodne novine, br. 7/1994.

⁸² Zakon o ustanovljenju općina ter o določitvi njihovih območij, Uradni list RS, št. 60/1994.

⁸³ Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 15/1997.

diruje kopno zapadne obale Istre, tj. Grगतov rt Funtanu (čl. 1. st. 3.). Teritorijalno more svake ugovorne stranke u okviru navedenoga pograničnoga područja postalo je tako područje pograničnoga morskog ribolova (čl. 1. st. 4.), čime je slovenskim ribarima omogućeno da ribare ne samo na prostoru cijeloga Piranskog zaljeva, nego i u širem prostoru izvan Zaljeva. Zahvaljujući ovakvom uređenju pograničnoga ribolova, slovenske teritorijalne pretenzije temeljene na ribolovnim pravima gube na značaju.

Važnost opisanoga Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji istaknuta je i u Deklaraciji o stanju međudržavnih odnosa Republike Hrvatske i Republike Slovenije koju je Hrvatski sabor usvojio 26. ožujka 1999. godine⁸⁴. U njoj je izraženo hrvatsko viđenje razgraničenja na moru s Republikom Slovenijom, pri čemu je ponovljen raniji stav Hrvatske vlade da se kopnena granica trebala nalaziti na najzapadnijoj točki na mjestu gdje kanal Sv. Odorika uiječe u Piranski zaljev (toč. 6), a da granična crta na moru u Piranskom zaljevu treba biti utvrđena po kritereiju ekvidistance (toč. 4). Također je istaknuto kako su se obalne države dužne uzdržavati od bilo kakvih oblika vršenja vlasti preko središnje crte u Zaljevu sve dok se ona službeno ne utvrdi (toč. 4). Ukoliko bi se stavovi u pogledu granične crte na moru razmimoilazili, Hrvatska vlada predvidjela je mogućnost traženja savjetodavnoga mišljenja od Međunarodnoga suda za pravo mora u Hamburgu ili druge odgovarajuće međunarodne institucije (toč. 5).

Nova faza u hrvatsko-slovenskim odnosima započinje 20. srpnja 2001. godine sklapanjem kontraverznoga Sporazuma o granici u Piranskom zaljevu i na rijeci Dragonji, koji je po tadašnjim predsjednicima Vlade i glavnim pregovaračima nazvan još i **Sporazum Račan-Drnovšek**. Sporazum je naišao na veliku osudu hrvatske stručne i šire jav-

nosti, jer su njime učinjeni znatni teritorijalni ustupci na štetu Republike Hrvatske koji koincidiraju sa slovenskim zahtjevima navedenima u Memorandumu o Piranskom zaljevu iz 1993. godine. Još spornijim se pokazao način na koji je to učinjeno: hrvatski premijer je, naime, pri sklapanju Sporazuma prekoratio svoje ovlasti odlučujući o ustupanju hrvatskoga državnog teritorija na način koji nije u skladu s Ustavom propisanom procedurom. Kod razgraničenja Piranskoga zaljeva nije primjenjena metoda ekvidistance koju je hrvatska strana smatrala najpravičnijim modelom razgraničenja, već je granična crta na moru modificirana tako da je Republika Sloveniji pripalo 80% Piranskoga zaljeva. Točnije, Sporazumom je Republika Hrvatska prepustila Republici Sloveniji 113,4 km² u Piranskom zaljevu i izvan njega do granice s Italijom te 46,4 km² državnoga teritorija u tzv. koridoru do otvorenoga mora dužinom 3 600 metara⁸⁵. Kompromisnim slovenskim odstupanjem od ranijih zahtjeva smatra se dio Sporazuma o kopnenoj granici, u kojemu je odlučeno da ona slijedi sredinu toka rijeke Dragonje i da sela Bužin, Mlini, Škrilje i Škudelin ostaju dio hrvatskoga teritorija. Parafirani tekst nacrta Sporazuma o granici nikada nije službeno predstavljen javnosti, tako da je teško dati iscrpnu pravnu analizu njegovih odredbi. Hrvatski sabor, za razliku od Slovenskoga Parlamenta, do sada nije ratificirao navedeni Sporazum pa će, ukoliko se to i ubuduće ne dogodi, biti potrebno obnoviti pregovore. U slučaju daljnjega neuspjeha pregovora, kao logično rješenje nametne se iznošenje spora pred međunarodni sud ili arbitražu⁸⁶. Slovenska strana smatra da i parafirani sporazum obvezuje na izvršenje ugovora, sukladno čl. 26. Bečke konvencije

⁸⁵ Avbej, Matej, Letnar, Jernej, The Conundrum of the Piran Bay (Slovenia v. Croatia, The Case of Maritime Delimitation), Libertas Working Paper, Papers on Constitutionalism, EU, International Law and Economics, Pravni inštitut za Evropsko, Ustavno, Međunarodno in Ekonomsko pravo, Ljubljana, 2005, str. 10 i 16.

⁸⁶ Vidi: "Ugovor o granici sa Slovenijom ne treba potpisati jer je protivan Ustavu", loc. cit. (bilj. 52).

⁸⁴ Deklaracija o stanju međudržavnih odnosa Republike Hrvatske i Republike Slovenije, Narodne novine, br. 32/1999.

o pravu međunarodnih ugovora iz 1969. godine po kojemu svaki ugovor koji je na snazi veže stranke i one ga moraju izvršavati u dobroj vjeri⁸⁷. Parafiranje ili drugi oblici autentifikacije ugovora u pravilu nisu sami po sebi dovoljni da bi država bila vezana nekim ugovorom⁸⁸, no kako nam nije poznat detaljan sadržaj Sporazuma Račan-Drmovšek, nismo u mogućnosti zauzeti jasan stav o tome postaje li on obvezatan parafiranjem ili tek kada ga ratificiraju obje ugovorne strane. Međutim, neosporno je da je ustupanje dijela hrvatskoga teritorijalnog mora učinjeno na proučavan način, jer za donošenje tako važne odluke nije ovlašten predsjednik Vlade ili bilo koji drugi predstavnik izvršne vlasti, već samo Hrvatski sabor u za tu svrhu predviđenoj proceduri⁸⁹.

Najnovije očitovanje slovenske Vlade o razgraničenju u Piranskom zaljevu nalazimo u Bijeloj knjizi o slovensko-hrvatskoj granici (slo. *Bela knjiga o meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško*), koju je 19. lipnja 2006. godine slovenski ministar vanjskih poslova Rupel predstavio javnosti. Riječ je o zbirci dokumenata kojima slovenska strana pokrepljuje svoje stavove i argumente glede uređenja kopnene i morske granice u Piranskom zaljevu. U Bijeloj knjizi se, između ostaloga, navodi da je Republika Hrvatska nakon stjecanja neovisnosti 1991. godine unilaterarno kreirala neke nove činjenice kojima je prejdudicirala buduću hrvatsko-slovensku granicu. Primjerice, Republici Hrvatskoj se prigovara da je umjesto povijesnoga naziva Piranski zaljev počela primjenjivati

⁸⁷ Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora, Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 16/1993 i 9/1998.

⁸⁸ Čl. 12. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora propisuje da "parafiranje teksta vrijedi kao potpisivanje ugovora ako se ustanovi da su se države pregovarateljice tako sporazumjele", ali da potpisivanje ugovora obvezuje državu samo "ako ugovor predviđa da će potpisivanje imati takav učinak, ako se na drugi način ustanovi da su se države pregovarateljice sporazumjele da potpisivanje ima takav učinak te ako nanijera država da takav učinak bude potpisivanju pristojće iz punomoći njezina predstavnika ili je izražena tijekom pregovora": ibid.

⁸⁹ Vidi *supra*, str. 8.

venske strane da se postigne kompromis, Bijela i Plava knjiga potvrdile su stvarni opseg raznimolazjenja stavova oko dijelova kopnene i morske granice koji su bili sporni i prije 16 godina. Zbog nerazjašnjenosti međuzdravnih odnosa tijekom svih ovih godina, u Piranskom zaljevu dogodilo su se i brojni incidenti vezani uz neovlašten prijelaz slovenskih ribarica na naš teritorij i ribarenje, a diplomatske note između Ljubljane i Zagreba postale su uobičajeni način komunikacije⁹⁰.

VI. PRIMJENJIVE MEĐUNARODNOPRAVNE ODREDBE O RJEŠAVANJU MEĐUDRŽAVNIH SPOROVA GLEDE GRANICA NA MORU

Jedno od temeljnih načela suvremenoga međunarodnog prava, stipulirano u čl. 2. st. 3. Povelje Ujedinjenih naroda, određuje da države "rješavaju svoje međunarodne sporove mirnim sredstvima na takav način da ne ugroze međunarodni mir i sigurnost, te pravdu"⁹¹. Povelja ujedno predlaže pletoru mogućih sredstava rješavanja međuzdravnih sporova, pa tako navodi pregovore, anketu, posredovanje, mirenje, arbitražu, sudsko rješavanje, obraćanje regionalnim ustanovama ili sporazumima, kao i mogućnost da stranke spora odaberu neka druga mirna sredstva prvenstveno izbori⁹². Kako je riječ je o univerzalnim međunarodnopravnim odredbama,

⁹⁰ Tako je povodom Odluke Vlade Republike Hrvatske o produživanju koncesije INA-i za istraživanje nafte i plina na Sjevernom Jadrnu od 5. siječnja 2007. godine, slovensko Ministarstvo vanjskih poslova uputilo Republici Hrvatskoj prosvjednu notu, u kojoj navodi da Republika Hrvatska tom odlukom poseže za Jadranskim morem u području gdje granica još uvijek nije utvrđena, prejednicirajući liniju razgraničenja između dvije države. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske u svojoj noti slovenskoj strani od 29. siječnja 2007. godine u cijelosti je odbacilo navode iz ranije slovenske note. Vidi: Službene internetske stranice Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, Priloženje za javnost 21/07, <http://www.mzv.hr/MVP.asp?pcid=1639&trina=ozujak2007>.

⁹¹ Povelja Ujedinjenih naroda, loc. cit. (bilj. 17).

⁹² Vidi čl. 33. Povelje Ujedinjenih naroda, ibid.

primjenjivim na sve vrste međuzdravnih sporova, one predstavljaju polaznu osnovu i za sporove o razgraničenju država na moru. Na njih se kao *ius specialis* nadovezuju detaljne odredbe Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine, među kojima treba potražiti ključ rješenja za razgraničenje Republike Hrvatske i Republike Slovenije u Piranskom zaljevu.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora državama strankama, prije svega, daje veliku slobodu pri odabiru mogućih sredstava mirnoga rješenja spora⁹³. Ukoliko dođe do spora, države su dužne bez odlaganja pristupiti razmjerni mišljenja glede njegovoga rješavanja pregovorima ili drugim mirnim sredstvima⁹⁴. Ukoliko bi ishod bio neuspješan, svaka od stranaka u sporu može ga iznijeti i pred jedno od sudskih tijela koje predviđa Konvencija:

- (a) Međunarodni sud za pravo mora,
- (b) Međunarodni sud (pravde),
- (c) arbitražni sud i
- (d) posebni arbitražni sud⁹⁵.

Međutim, u slučaju sporova koji se odnose na razgraničenje morskih prostora ili koji se tiču povijesnih zaljeva ili naslova država može prilikom potpisivanja, ratifikacije, pristupa, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, izjaviti da ne prihvaća navedene obvezatne postupke koji dovode do obvezujućih odluka⁹⁶.

⁹⁵ Sukladno čl. 280. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora državama strankama pruža se mogućnost da se bilo kada sporazume da međusobni spor riješe bilo kojim mirnim sredstvom koje same izaberu. Pri tome nije važno je li odabrano sredstvo dio sustava Konvencije. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4). Vidi također: Ibler, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, op. cit. (bilj. 23), str. 100.

⁹⁶ Čl. 283. st. 1. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, ibid.

⁹⁷ Čl. 287. st. 1. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora. Ibid. Važno je istaknuti kako posebna arbitražna navedena pod točkom (c) nije nadležna za slušanje razgraničenja, tako da stranke po tom pitanju na raspolaganju imaju prva tri suda. Vidi: Vukas, Budislav, Međunarodni sud za pravo mora, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998, str. 702.

⁹⁸ Čl. 298. st. 1. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4).

S obzirom na to da Republika Hrvatska i Republika Slovenija nisu dale takvu izjavu, svaka od njih može jednostrano pokrenuti postupak pred jednim od sudova navedenim pod (a), (b) i (c)⁹⁹. Osvrtom na kronologiju događajnih hrvatsko-slovenskih odnosa po pitanju Piranskoga zaljeva, može se zaključiti kako su pregovori u velikoj mjeri već iscprijeni i kako je nakon najnovijih iznošenja međusobno vrlo suprotstavljenih stavova u tzv. Bijeloj i Plavoj knjizi teško za očekivati score pozitivne pomake u pregovorima. Nesumnjivo je da obje strane u sporu čvrsto zastupaju rješavanje spora mirnim sredstvima, no njihovi zahtjevi se i u ovome slučaju razilaze. Naime, slovenska strana inzistira na bilateralnim pregovorima, dok hrvatska smatra da su pregovori došli u takvu fazu da je spor nužno iznijeti pred jedan od nadležnih sudova, pri čemu je, redom prvenstva, prednost dala Međunarodnom sudu za pravo mora, a potom Međunarodnom sudu¹⁰⁰. Međutim, u novije vrijeme, mahom u političkim i neznanstvenim krugovima, izražen je i zahtjev za podrgavanjem arbitražnom sudu. Republika Slovenija je od sada odbijala hrvatske prijedloge za podrgavanjem međunarodnom pravosuđnom tijelu, nadajući se da će Republika Hrvatska pod međunarodnim pritiskom ipak ratificirati Sporazum Račan-Drnovec iz 2001. godine. Nesumnjivo je da veliki utjecaj na ovakav stav ima i bojazan slovenske strane da bi obvezujući pravorijek odabranoga suda bio znatno nepovoljniji od navedenoga Sporazuma⁹¹. Kod ovakvih razmimoilaženja, nužno je skrenuti pozornost na odredbu iz Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine po kojoj se stranke spora, ukoliko ne prihvate isti postupak za rješavanje spora, mogu podvrgnuti jedi-

⁹⁹ Vidi: Turkalj, Kristian, Piranski zaljev, op. cit. (bilj. 7), str. 143.

¹⁰⁰ Vlada Republike Hrvatske učinila je to posebnim Zaključkom donesenim na sjednici 14. listopada 1999. godine. Vidi: Ibid., bilješka 344.

¹⁰¹ Vidi: Vidmar, Srecko, Compulsory Inter-state Arbitration of Territorial Disputes, Denver Journal of International Law and Policy, br. 1/2001, str. 89 i 107.

no postupku arbitraže, osim ako se drukčije sporazume¹⁰². Je li arbitražni postupak uistinu najprihvatljivije buduće rješavanje za hrvatsko-slovenski spor? U prilog međunarodnoj arbitraži navodi se činjenica kako je ona već stotljećima vrlo uspješno sredstvo rješavanja teritorijalnih sporova¹⁰³ kojega preferiraju mnoge države¹⁰⁴. Također, arbitražni postupak u pravilu traje kraće od postupaka pred Međunarodnim sudom (gdje je prosjek trajanja 3-5 godina), a i stranke imaju slobodu same odabrati arbitre. Međutim, za razliku od arbitraže gdje troškove postupka snose same stranke, u postupku pred Međunarodnim sudom troškovi se pokrivaju iz proračuna Ujedinjenih naroda, odnosno u slučaju Međunarodnoga suda za pravo mora iz proračuna Suda, a stranke snose jedino troškove zastupanja. U prilog Međunarodnoga suda za pravo mora svakako treba istaknuti i promptnost rješavanja sporova, njegovu autonomiju, te sastav suda koji omogućuje najviši mogući stupanj neovisnosti sudaca i nepristranosti pri sudenju. Svakako treba uzeti u obzir i činjenicu da je upravo taj Sud naveden na prvome mjestu kod enumeriranja obvezatnih postupaka rješavanja sporova predviđenih u spomenutom čl. 287. st. 1. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora¹⁰⁵.

Smatramo da bi u slučaju neuspjeha daljnjih hrvatsko-slovenskih pregovora bilo oportuno ustrajati na pokušaju rješavanja spora pred jednim od dva postojeća međunarod-

¹⁰² Čl. 287. st. 5. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, loc. cit. (bilj. 4).

¹⁰³ Vidi: Vidmar, Srecko, Compulsory Inter-state Arbitration of Territorial Disputes, loc. cit. (bilj. 101).

¹⁰⁴ Vidi: Bler, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, op. cit. (bilj. 23), str. 102.

¹⁰⁵ Više o relevantnim međunarodnim pravosuđnim tijelima vidi: Turkalj, Kristian, Piranski zaljev, Zagreb, op. cit. (bilj. 7), str. 141-144; Bler, Vladimir, Ibid., str. 99-106; Vukob, Budislav, Međunarodni sud za pravo mora, op. cit. (bilj. 97), str. 701-704; Bradić, Zoran, Međunarodni sud za pravo mora, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, br. 6/2004, str. 1113-1156; Službene internet-ske stranice Međunarodnoga suda pravde (International Court of Justice), <http://www.ici-ij.org/>; Međunarodnoga suda za pravo mora (International Tribunal for the Law of the Sea), <http://www.itlos.org/>.

na suda, pri čemu prednost zbog ranije navedenih karakteristika dajemo Međunarodnom sudu za pravo mora. Kako Republika Slovenija do sada nije iskoristila pravo odabira međunarodnoga pravosuđnog tijela, dvije države će, ukoliko se drukčije ne dogovore, u konačnici rješavanje morskoga razgraničenja u Piranskom zaljevu morati uistinu potražiti u postupku pred arbitražnim sudom.

VII. MOGUĆA RJEŠENJA ZA RAZGRANIČENJE REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SLOVENIJE U PIRANSKOM ZALJEVU

Kako su u ranijem dijelu rada kroz prikaz pojedinih problema razgraničenja hrvatsko-slovenske kopnene i morske granice u području Piranskoga zaljeva detaljno elaborirane predložene metode razgraničenja na moru, držimo shodim rad zaokružiti sumiranjem mogućih i za nas oportunih rješenja kojima bi se okontao dugogodišnji predmetni granični spor.

Nesumnjivo je da bi sklapanje posebnoga ugovora proizašlog iz bilateralnih pregovora, kao kompromisno pravično rješavanje hrvatsko-slovenskoga spora, bio idealan epilog dosadašnjih pregovora o razgraničenju. Takav sporazum predstavljao bi partikularno pravo za uređenje budućih međudržavnih odnosa, neovisno o tome je li, kako Degan ističe, "razgraničenje izvršeno u njemu zasnovano na općem međunarodnom pravu mora, na pravičnim promišljanjima jedne ili objiju stranaka, ili na drugim izvanpravnim motivima. Jedino je važno da tim ugovorom nisu pogodena prava trećih država i da on sam nije bio pravnim nametnut jednoj ili objema strankama"¹⁰⁶.

Dosljednom primjenom pravila međunarodnoga prava mora, kao primarno rješavanje razgraničenja u Piranskom zaljevu nameće se crta ekvidistance. Kako takvo rješavanje

¹⁰⁶ Degan, Vladimir Đuro, Međunarodno pravo mora u miru i u oružanim sukobima, op. cit. (bilj. 19), str. 415.

Republika Slovenija sve vrijeme kategorički odbija, prilično je izvjesno da će potencijalni budući pregovori smjerati na primjenom modificirane crte ekvidistance, vodeći računa o povijesnim, demografskim, gospodarskim, kulturnim i drugim posebnostima spomoga područja. U odnosu na Republiku Sloveniju to bi značilo respektiranje činjenice da je slovenski dio Piranskoga zaljeva gusto naseljen i gospodarski aktivan, te da u tom smislu treba razmotriti modalitete slovenskoga pristupa otvorenom moru. Za Republiku Hrvatsku od ključalnoga značaja je očuvanje teritorijalnoga integriteta i povijesnih ribolovnih prava hrvatskih ribara. Odstupanje od metode ekvidistance i primjenom modificirane crte ekvidistance treba percipirati kroz temeljni cilj svakoga razgraničenja: postizanje pravičnoga rješenja, jer kao što je arbitražni sud u presudi o morskoj granici između Gvineje i Gvineje Bisao iz 1985. godine istaknuo: "metoda ekvidistance samo je jedna od mogućih metoda razgraničenja, te ona nema prioritet pred ostalim metodama i njena primjena nije obvezatna, iako se metodi priznaje njena suštinska vrijednost zbog znanstvenoga karaktera i relativno jednostavne primjene"¹⁰⁷.

Osim navedenih, u praksi najčešće korištenih metoda, razgraničenje je moguće izvršiti i prolongacijom smjera kojim se kreće zajednička kopnena granica te povlačenjem crte koja bi bila okomita na opći smjer oba potonja metoda, koja se u nekoliko navrata pokazala prikladnom zamjenom za modificiranu crtu ekvidistance kada njome nije bilo moguće postići najpravičnije rješavanje¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Guinea v. Guinea-Bissau: Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary, February 14 1985, Službene internetne stranice Instituta za međunarodno pomorsko pravo (International Maritime Law Institute), http://www.imli.org/legal_docs/docs/A67.DOC.

¹⁰⁸ Vidi opširnije: Turkalj, Kristian, op. cit. (bilj. 7), str. 54.

¹⁰⁹ Vidi opširnije: Degan, Vladimir Đuro, Međunarodno pravo mora u miru i u oružanim sukobima, op. cit. (bilj. 19), str. 424.

S obzirom na to da obje države raspolažu dokazima da su generacijama gospodari-tele i vršile nadzor nad pojedinim dijelovima Piranskoga zaljeva, kao interesantno moguće rješenje razgraničenja je da "do razgraničenja uopće niti ne dođe", već da države nad zaljevom uspostave **kondominij/koimperij**. Po Avbelju i Letnaru, nema potrebe inzistirati na razgraničenju područja koje do sada ionako nikada nije bilo razgraničeno¹¹⁰. Iako zvuči radikalno, rješenje je u skladu s današnjim tendencijama Europske unije o "brisanju" anakronih granica i povezivanju država članica. Također treba uzeti u obzir da su države članice Europske unije delegirale značajan dio svojih suverenih prava koja se odnose na očuvanje biološke raznolikosti mora na ovu supranacionalnu organizaciju, te da zbog toga odluke o gospodarenju Piranskim zaljevom ionako neće ulaziti samo u nadležnost Republike Slovenije i Republike Hrvatske kada potonja postane članicom Europske unije.

Unatoč znatnoj dinamici pregovora oko najoptimalnije metode razgraničenja u Piranskom zaljevu, cjelokupno stanje najbolje bi se dalo okarakterizirati kao *status quo* koji izaziva nepotrebne naponosti u inače dobrim međudržavnim odnosima. Zbog činjenice da današnje faktično stanje postoji već duže vremensko razdoblje, smatramo da bi pri konačnom odabiru metode razgraničenja trebalo postupiti sukladno starom pravilu *quieten non movere*.

VIII. ZAKLJUČAK

Tijekom posljednjih 16 godina Republika Hrvatska i Republika Slovenija vodile su niz pregovora radi postizanja sporazuma oko morske i kopnene granice u području Piranskoga zaljeva, no unatoč mnogobrojnim prijedlozima i iskazanoj dobroj volji, dosadašnji napor nisu polučili željeni uspjeh. Dapače, najnoviji istupi hrvatske i slovenske strane

potkripljeni opsežnim faktografijama, tzv. Bijelom i Plavom knjigom, ukazali su na činjenicu da jaz u stavovima postaje sve veći.

Hrvatska strana vremenom je odustala od prvotnih zahtjeva da granica na kopnu slijedi prirodni tok rijeke Dragonje i pristala je na granicu južnije, sredinom kanala Sv. Otorika, no ostala je pri stavu da kod morskoga razgraničenja treba primijeniti crtu ekvidistancije. Iako je u početku zagovarala kopnenu granicu sredinom kanala Sv. Otorika, slovenska strana vremenom je modificirala prvotni zahtjev i granicu pomaknula nešto južnije, čime je izrazila teritorijalne pretenzije prema dijelu hrvatskoga teritorija koji obuhvaća četiri zaseoka u općini Buje: Škrilje, Škudelim, Mlini i Bužin. Glede morske granice u Piranskom zaljevu, slovenski zahtjevi su u najvećem broju slučajeva smjerali na jurisdikciju nad cijelim Zaljevom ili nad 80% površine Zaljeva uz povlačenje posebnoga koridora preko hrvatskoga teritorijalnog mora kako bi se ostvario doticaj slovenskoga teritorijalnog mora s otvorenim morem. Naime, Republika Slovenija država je u nepovoljnom geografskom položaju s obzirom na to da je njeno teritorijalno more okruženo teritorijalnim morima Republike Hrvatske i Italijanske Republike koji joj prijeko neposredan doticaj s dijelom otvorenog mora Jadrana. No, moridificiranje crte ekvidistancije i povlačenje koridora kroz hrvatsko teritorijalno more odvojili bi dva dijela našega teritorijalnog mora i tako stvorili morsku eksklavu, što bi predstavljalo presedan u međunarodnom pravu, jer nigdje u svijetu nema mora kao dijela državnoga teritorija koje nije izravno vezano uz kopno. Niti zahtjev za čitavim Piranskim zaljevom nema uporišta u međunarodnom pravu, s obzirom na to da nije moguće da Republika Hrvatska ispred svoje obale nema pripadajući dio mora. Nužno je i naglasiti da morski prostori predstavljaju akcesorij kopna koje nije moguće samostalno otuditi.

Razgraničenje kopnena područja nije u tolikoj mjeri sporno kao utvrđivanje morskih granica, s obzirom na to da se kao logič-

no rješenje nameće primjena načela *uti possidetis* po kojemu prijašnja razgraničenja između nekadašnjih republika bivše Jugoslavije dobivaju svojstvo međudržavnih granica zaštićenih međunarodnim pravom. Sukladno tome pravilu, kopnena granica ide sredinom kanala Sv. Otorika.

Kako ovo načelo nije moguće primijeniti i na razgraničenje morskih prostora, jer morski prostori nekadašnjih republika bivše Jugoslavije nisu bili razgraničeni, Republika Hrvatska i Republika Slovenija suočile su se sa složenim zadatkom razgraničenja svojih teritorijalnih mora unutar Piranskoga zaljeva. U tu svrhu otpočeli su maratonski bilateralni pregovori s konačnim ciljem postizanja pravičnoga sporazuma temeljenog, prije svega, na mjerodavnim međunarodnim pravilima. Svako povlačenje granice u pravilu počinitelj utvrđivanjem privremene crte ekvidistancije, no kako njena striktna primjena može dovesti do nepravrednih rezultata, stranke se u cilju postizanja pravičnoga rješenja mogu sporazumno modificirati. Iako takva vrsta pregovora u hrvatsko-slovenskim odnosima još uvijek nije iscrpljena, ukoliko u skoro vrijeme ne dođe do pomaka u pregovorima, nužno će biti potražiti pomoć treće strane: Međunarodnoga suda za pravo mora, Međunarodnoga suda pravde ili arbitražnog suda. Za sada pravnu osnovu daljnjih pregovora predstavljaju kontroverzni Sporazum o razgraničenju iz 2001. godine, kojega je hrvatska strana parafirala, ali ne i ratificirala. Naime, Sporazumu su upućene velike kritike zbog činjenice da su njime flagrantno prekršene odredbe hrvatskoga Ustava glede postupka izmjene državnih granica.

Kako su Republika Hrvatska i Republika Slovenija tijekom povijesti dijelele istu sudbinu u različitim državnim oblicima te razvile korektnu međudržavne odnose, smatramo da bi za održanje potonjih bilo nužno da obje države područje Piranskoga zaljeva više ne percipiraju kao izvor nesuglasja, već kao dio mora koje ih spaja. Međudržavna granica u Piranskom zaljevu je i granica Republike Hr-

vatske s Europskom unijom, stoga pitanje rješenja elaboriranoga graničnog spora nije samo bilateralne naravi, već ima i dalekosežne reperkusije po mir, sigurnost i stabilnost cijele Europe.

LITERATURA

- Ibler, Vladimir, Rječnik međunarodnog javnog prava, Informator, Zagreb, 1987
- Ibler, Vladimir, Međunarodno pravo mora i Hrvatska, Barbat, Zagreb, 2001
- Andrassy, Juraj, Bakotić, Božidar, Vukas, Budislav, Međunarodno pravo I, Školska knjiga, Zagreb, 1998
- Turkalj, Kristian, Piranski zaljev, Zagreb, Organizator, 2002
- Rudolf, Davorin, Enciklopedijski rječnik međunarodnog prava mora, Split, 1989
- Rudolf, Davorin, Međunarodno pravo mora, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveni savjet za pomorstvo, Sekcija za društveno-znanstvene aspekte pomorstva, Zagreb, 1985
- Degan, Vladimir Đuro, Međunarodno pravo, Drugo osuvremenjeno izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2006
- Degan, Vladimir Đuro, Međunarodno pravo mora u miru i u oružanim sukobima, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2002
- Degan, Vladimir Đuro, Hrvatska država u međunarodnoj zajednici: razvitak rijezi- ne međunarodnopravne osobnosti tijekom povijesti, Zagreb, Nakladni zavod Globus, 2002
- Vokić Žužul, Marina, Republika Hrvatska i isključivi gospodarski pojas, Zagreb, 2003
- Lulić, Mira, Gospodarski pojas s posebnim osvrtnom na nacionalna zakonodavstva, magistrarski rad, Split, 1999
- Degan, Vladimir Đuro, Pravna načela o razgraničenjima morskih prostora (te- meljena na konvencijama i sudskoj praksi), Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998

- Rudolf, Davorin, Morske granice između Republike Hrvatske i Talijanske Republike, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 35/51-52, 1998
- Rudolf, Davorin, Granice u Piranskom i Bokotorskom zaljevu, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998
- Iber, Vladimir, Uz pitanje lateralnih granica Republike Hrvatske na moru, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998
- Vukas, Budislav, Međunarodni sud za pravo mora, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 3-4/1998
- Barić-Punda, Vesna, Granice Republike Hrvatske na moru, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3-4/1998
- Leanza, Umberto, The Delimitation of the Continental Shelf of the Mediterranean Sea, International Journal of Marine and Coastal Law, br. 3/1993.
- Dominis, Željko, Nestanak instituta otvorenog mora u Jadranu, Naše more, br. 5-6/2006
- Avbelj, Matej, Letnar, Jemej, The Condominium of the Piran Bay (Slovenia v. Croatia, The Case of Maritime Delimitation), Libertas Working Paper, Papers on Constitutionalism, EU, International Law and Economics, Pravni inštitut: Inštitut za Evropsko, Ustavno, Mednarodno in Ekonomsko pravo, Ljubljana, 2005
- Vidmar, Srećko, Compulsory Inter-state Arbitration of Territorial Disputes, Denver Journal of International Law and Policy, br. 1/2001
- Bradić, Zoran, Međunarodni sud za pravo mora, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, br. 6/2004
- Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2006., Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2006.
- Slovenija v številkah 2006, Statistički ured Republike Slovenije, Ljubljana, 2006
- Mišljenje o zahtjevu Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji – Priopćenje Komisije, Komisija Europskih zajednica, COM(2004) 257 konačni tekst, Brussels, 20. travnja 2004
- Historic Bays, Memorandum by the Secretariat of the United Nations, Preparatory Document No.1, A/CONF.13/1, 30 September 1957 u Official Records of the United Nations Conference on the Law of the Sea, Volume I – 1958.
- Juridical Regime of Historic Waters, Including Historic Bays – Study prepared by the Secretariat, A/CN.4/143, 9 March 1962 u Yearbook of the International Law Commission, Documents of the fourteenth session including the Report of the Commission to the General Assembly, Volume II – 1962, United Nations, New York, 1964.
- Hrvatska enciklopedija, 8, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2001.
- "Ugovor o granici sa Slovenijom ne treba potpisati jer je protivan Ustavu", Vjesnik, 6. rujna 2001
- "Granica sa Slovenijom je prirodni tok rijeke Dragonje, a ne obodni kanal Sv. Odorika", Vjesnik, 9. kolovoza 2001.
- "Granica na Dragonji određuje granicu na moru", Vjesnik, 29. i 30. svibnja 2001.
- "Slovenija nema teritorijalni dodir s otvorenim morem", Vjesnik, 3. rujna 2003.
- Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 9/2000.
- Pomorski zakonik Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 181/2004.
- Konvencija o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 12/1994.
- Povelja Ujedinjenih naroda, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 15/1993. i 7/1994.
- Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 16/1993. i 9/1998.
- Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 31/1991.

- Deklaracija o proglašenju suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 31/1991.
- Zakon o nadzoru državne granice, Narodne novine, br. 173/2003., 141/2006. i 8/2007.
- Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 56/1990., 135/1997., 8/1998., 113/2000., 124/2000., 28/2001. i 41/2001.
- Zakon o Vladi Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 101/1998., 15/2000., 117/2001. i 199/2003.
- Odluka o proglašenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, Narodne novine, br. 157/2003., 77/2004. i 138/2006.
- Uredba o objavi Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Talijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu Sjevernog Jadrana, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 5/2001.
- Deklaracija, Narodne novine, br. 119/2005.
- Deklaracija o osudi jednostranog čina Parlamenta Republike Slovenije, Narodne novine, br. 71/1994
- Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 15/1997.
- Deklaracija o stanju međudržavnih odnosa Republike Hrvatske i Republike Slovenije, Narodne novine, br. 32/1999.
- Sporazum između Vlade SFRJ i Vlade Talijanske Republike o razgraničenju epikontinentalnog pojasa između dvije zemlje, Službeni list SFRJ, br. 28/1970.
- Osimski ugovor iz 1975. godine, Službeni list SFRJ, br. 1/1977.
- Istituzione di zone di protezione ecologica oltre il limite esterno del mare territoriale, Gazzetta Ufficiale – Serie Generale no. 52 del 3-3-2006
- Temeljna ustavna listina o samostalnosti i neodvisnosti Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 1/91-I
- Ustavni zakon za izvedbu Temeljne ustavne listine o samostalnosti i neodvisnosti Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 1/91-I
- Deklaracija ob neodvisnosti, Uradni list RS, št. 1/91-I
- Zakon o razglasitvi zaštitne ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 93/05
- Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij, Uradni list RS, št. 60/1994
- Case Concerning Maritime Delimitation and Territorial Questions Between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Merits, 16 March 2001, International Court of Justice, General List, No. 87, točka 176. Službene internetske stranice Međunarodnoga suda pravde (International Court of Justice), <http://www.icj-cij.org/icjwww/idoctet/igb/igbframe.htm>
- Speech by His Excellency Judge Gilbert Guillaume, President of the International Court of Justice, to the Sixth Committee of the General Assembly of the United Nations, 31 October 2001. Službene internetske stranice Međunarodnoga suda pravde (International Court of Justice), http://www.icj-cij.org/icjwww/ipresscom/SPEECHES/ISpeechPresidentGuillaume6thCommittee_2001.htm
- Granice Republike Hrvatske, Službene internetske stranice Vlade Republike Hrvatske, <http://www.vlada.hr/default.asp?ru=175&sid=&jezik>
- Aide Mémoire Bijele knjige o slovensko-hrvatskoj granici. Službene internetske stranice Ministarstva vanjskih poslova Republike Slovenije (Ministarstvo za zunanje zadeve, Vlada Republike Slovenije), http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Novinarsko_sredisce/Sporocila_za_javnost/AIDE_MEMOIRE-ang.pdf

- Službene internetske stranice Ureda Predsjednika Republike Hrvatske, <http://www.0702020000007&sid=&jezik=1>
- Službene internetske stranice Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, Priopćenje za javnost 21/07, <http://www.mvpei.hr/MVP.asp?pcpid=1639&ur=ina>
- Službene internetske stranice Međunarodnoga suda pravde (International Court of Justice), <http://www.icj-cij.org/>
- Službene internetske stranice Međunarodnoga suda za pravo mora (International Tribunal for the Law of the Sea), <http://www.itlos.org/>
- Guinea v. Guinea-Bissau: Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary, February 14 1985, Službene internetske stranice Instituta za međunarodno pomorsko pravo (International Maritime Law Institute), http://www.imli.org/legal_docs/docs/A67.DOC

Nives Mazur, Dipl. Iur., Doktorandin und Assistentin an der Fakultät für Rechtswissenschaften in Osijek, und Biljana Činčurak, Dipl. Iur.

VÖLKERRECHTLICHE ANALYSE DER ABGRENZUNG DER REPUBLIK KROATIEN UND DER REPUBLIK SLOWENIEN IN DER PIRAN-BUCHT

ZUSAMMENFASSUNG

Nach Zusammenbruch Jugoslawiens im Jahre 1991 erbt Kroatien einige ungelösten Grenzstreitigkeiten mit ehemaligen Nachbarrepubliken, von denen sich der Streitfall mit Slowenien über die Feststellung der Boden- und Meergrenze in der Piran-Bucht als der schwierigste erwiesen hat. Obwohl maßgebende völkerrechtliche Regeln hinsichtlich der Abgrenzung des Meeresraums und des Titulus der Küstenstaaten an gehörigen Teilen des Meeres klar sind, ist es der Republik Kroatien und Republik Slowenien in den vorigen 16 Jahren nicht gelungen, ein Kompromiss hinsichtlich der Wahl der gerechtesten Abgrenzungsmethode zu erlangen. Durch eine Darstellung relevanter völker- und nationalrechtlicher Bestimmungen analysieren die Autorinnen dieser Arbeit die Problematik der Abgrenzung der Territorialsee zwischen den Küstenstaaten, deren Küsten gegenüber einander oder lateral liegen, kroatische und slowenische Forderungen in Bezug auf Abgrenzung in der Piran-Bucht und Zuständigkeit maßgebender internationaler Rechtsprechungsorgane. Anschließend weisen die Autorinnen auf mögliche Lösungen dieses komplexen Abgrenzungsfalles hin. Der Streit zeigte wie geographische, politische, historische, wirtschaftliche und andere Merkmale jeden Abgrenzungsfalles einzigartig machen und wie aus einer Menge von Dispositionsrechtsregeln bezüglich der Abgrenzung des Meeresraums, nicht immer einfach ist, die angemessene Lösung zu finden.

Schlüsselwörter: Piran-Bucht, Republik Kroatien, Republik Slowenien, Internationales Seerecht, Staatsgrenze am Meer, Äquidistanz.

Nives Mazur, dipl. iur, doctorante et assistante à la Faculté de droit à Osijek et Biljana Činčurak, dipl. iur.

ANALYSE EN TERME DE DROIT INTERNATIONAL DE LA DELIMITATION DES FRONTIERES ENTRE LES REPUBLIQUES DE SLOVENIE ET DE CROATIE DANS LE GOLFE DE PIRAN

RÉSUMÉ

Par la désintégration de l'ex Yougoslavie en 1991, la Croatie a hérité de quelques litiges frontaliers non résolus avec les républiques voisines. Le plus complexe concerne l'établissement des frontières continentales et maritimes avec la Slovénie dans la région du golfe de Piran. Même si, s'agissant de la délimitation des domaines maritimes et côtiers d'un état, la réglementation du droit internationale est compétente et définit clairement les prérogatives de chaque état en la matière, la Croatie et la Slovénie au cours des 16 dernières années n'ont pas réussi à trouver un compromis sur le choix d'une méthode équitable de délimitation. Dans cet article, par l'étude des règlements pertinents au niveau du droit international et interne des Etats on analyse la problématique de la délimitation des domaines maritimes des Etats bordant le golfe de Piran, les revendications slovènes et croates sur cette délimitation, la compétence des instances juridiques internationales et finalement on donne quelques solutions possibles pour résoudre ce litige frontalier complexe. Ce différend révèle que les caractéristiques géographiques, politiques, historiques et économiques font de chaque cas de délimitation frontalère un cas unique et que dans la pléthore des règles juridiques applicables il n'est pas toujours facile de faire le choix le plus approprié.

Mots clés: Golfe de Piran, République de Croatie, République de Slovénie, droit international maritime, frontières maritime des états, ligne d'équidistance

Nives Mazur, L.L.B., Doctoral Candidate and Assistant at the Faculty of Law in Osijek and Biljana Činčurak, L.L.B.

INTERNATIONAL-LAW ANALYSIS OF DEMARCATON BETWEEN THE REPUBLIC OF CROATIA AND THE REPUBLIC OF SLOVENIA IN THE PIRAN BAY

SUMMARY

After the collapse of former Yugoslavia in 1991, the Republic of Croatia has inherited a few unsolved border disputes with former neighboring federal republics and now independent states, the most complex of which is the dispute about the land and sea border with the Republic of Slovenia in the Piran Bay area. Although the relevant international-law rules as regards demarcations of sea areas and rights of coastal states over the parts of the sea belonging to them are very clear, the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia have not succeeded in the past 16 years to reach a compromise regarding the choice of the most suitable and just method of demarcation. Through the presentation of the relevant international-law and domestic-law provisions, the woman authors analyze the problems of demarcation of territorial sea between coastal states with coast lines lying opposite to each other or laterally; they present Croatian and Slovene requirements as regards the demarcation of the Piran Bay,

and the jurisdiction of the relevant international judicial bodies; finally, they indicate possible solutions of this complex border dispute. This dispute has shown how geographic, political, historical, economic and other characteristics make every demarcation case unique, and how in the plethora of disposable legal rules about the demarcation of sea areas it is not always easy to choose the most appropriate solution.

Key words: The Piran Bay, the Republic of Croatia, the Republic of Slovenia, international law of the sea, state border at sea, equidistance line.